

ERNA I KRIG

– BASERET PÅ ERLING JEPSSENS ROMAN

KOLDING
EGNSTEATER

ERNA I KRIG

I krig og kærlighed – Alle kneb gælder i krig og kærlighed, og skal du vinde krigen, skal du have styr på kærligheden. Året er 1916, og vi befinder os i første verdenskrig, hvor krigen raser syd for Danmarks grænser. Krig, kærlighed og amoral stilles side om side i den dramatiske fortælling, hvor moderskab og nationalfølelse sættes på spidsen.

Trine Pallesen og Morten Kjær går på scenen som henholdsvis Erna og hendes lettere retarderede søn Kalle, der indkaldes til tysk militærtjeneste. Erna drager med ham i krig udklædt som mand for at beskytte ham, og snart regner granaterne om ørerne på mor og søn. Det bliver en kamp for overlevelse, hvor Erna med intelligens og rationel tænkning bevæger sig i minefeltet mellem kvindelighed og ægte mandsmod.

Historien er en gruppvækkende og absurd-humoristisk fortælling og fortælles af kun to skuespillere, der gestalter hele det store persongalleri. Trine Pallesen og Morten Kjær giver desuden fortællingen en ekstra dimension med sang og musik på scenen.

**KOLDING
EGENSTEATER**

MAJ / JUNI 2021

ERNA I KRIG
VARIGHED: CA. 90 MIN.

DRAMATISERING OG INSTRUKTION:
PETER DUPONT WEISS

Info.

MEDVIRKENDE:
TRINE PALLESEN, MORTEN KJÆR

TEKNISK AFVIKLER OG MEDVIRKENDE MUSIKER:
MORTEN DORVIN

MENNESKER HAR ALTID FORTALT HISTORIER

Det er fantastisk at tænke på, hvor dybt den tradition ligger i os, hvor stor en del af vores verdensbillede, der er bundet sammen af de fortællinger, vi deler med hinanden.

Alle kulturer, der nogensinde har eksisteret, har fortalt hinanden historier. Historierne har samlet os rundt om bålet, omkring bordet, eller på græsplænen i flere tusinde år, for det er om den gode historie, vi samles.

Vores sanser skal udfordres, vores hjerner skal stimuleres, og vores hjerter skal åbnes efter en lang vinter, hvor pandemien tvang de fleste af os til at gå i hi og leve en besynderlig hverdag, hvor fælles oplevelser ikke var en mulighed.

Derfor er det en stor glæde, at vi kan samles om vores udgave af Erling Jepsens roman »Erna i Krig« – ude under åben himmel og i al slags vejr.

Rigtig God Fornøjelse

Sophie Lauring, Direktør Kolding Egnsteater

**KOLDING
EGNSTEATER**

MAJ / JUNI 2021

SYNNEJYSK PARLØR:

Mojn:	GODMORGEN, GODDAG OG FARVEL
Snøvle:	GÅ LANGSOMT
Glukker:	ØJNE
Tremmehus:	FÆNGSEL
Knejt:	DRENG
Søtte bajs:	SØD BABY
Slautkvægh:	SLAGTEKVÆG
Sville:	TOSSET
Naller:	FINGRE
Grau:	MEGET
Hold æ snut:	HOLD DIN MUND
Do rævgaf:	DIT RØVHUL
Sinne nå:	ROLIG NU
Stjaf:	IDIOT
Fissemand:	FUGLESKRÆMSEL (OVERFØRT BETYDNING; KRAFTIDIOT)
Snøfel:	ONDSKABSFULD PERSON
Kokkemand:	HANEKYLLING

Torsde æ'n grau goi daw, vis jen ve begønn å naue nyt:
TORS DAG ER EN RIGTIG GOD DAG, HVIS MAN VIL BEGYNDE PÅ NOGET NYT.

**KOLDING
EGENSTEATER**

MAJ / JUNI 2021

SANG

»SOLDATERVISE«

I nat skal vi marchere
mod Sommes mørke flod,
[: nu gælder det, min broder,
vor ungdoms lyse mod. :]

Vi sidder her og drikker
din blonde piges skål
[: i Frankrigs varme drue –
så rød som lejrens bål. :]

De synger hist i teltet
en sær vemodig sang,
[: og hør, dér lyder trommens
dundrende hvirvelklang; :]

for nu skal vi marchere
mod Sommes mørke flod,
[: i morgen farves vandet
af nyt soldaterblod. :]

Tekst: Johannes Reiff

Musik: Søren Siegumfeldt

DRAMATISERING OG INSTRUKTION: — PETER DUPONT WEISS

Det er halsløs gerning at forsøge at få en hel roman presset ind i formatet af en enkelt teaterforestilling; det siger sig selv. Men når man som i tilfældet med »Erna i Krig« står med en vaskeægte skælmeroman* med dens boblende hvirvelstrøm af pudsigt-groteske tildragelser og skæve fortællerindfald, kan det alligevel være fristende at forsøge at få det meste med.

Det var da også min strategi for dramatiseringen af »Erna i Krig« fra begyndelsen. Selvfølgelig ikke at få alting med i teaterversionen af romanen, men at få bevaret fortællingens overordnede bue, dens skønt springende handling, dens levende almuesprog samt dens store og brogede persongalleri.

De første versioner af manuskriptet var forventeligt nok alt for lange og havde krævet en mindre TV-series spilletid for at blive realiseret. Så i de følgende måneder – som faktisk endte med at blive over et år pga. Corona-pandemien – arbejdede jeg på at gøre dramatiseringen af romanen kortere uden at give helt køb på fortællingens vildtvoksende forløb, dens farve-, idé- og detaljerigdom. Og på at bevare Ernas særegent synnejske fortællerstemme med dens refleksioner over de forskellige tildragelser, hun møder på sin rejse fra det fredelige Bramstrup ude i den store krigsgale verden.

Der er selvfølgelig personer i romanen, som i vores tilfælde ikke har »overlevet« adaptionen til drama, og vi sender dem alle en kærlig tanke – ikke mindst den vankelmødige landbetjent Meier, den pervers ondskabsfulde Max, hunden Fuchsl og hesten Morten! De har alle måttet lade livet for at give plads til Erna og hendes nærmeste. Deres sammenstød med hinanden og det store ukendte. Og for at deres vidt forskellige reaktioner på katastroferne, som de kastes ud i, kan være genkendelige for forestillingens publikum.

Jeg håber med andre ord, at både I, der har læst romanen, og I, der ikke har, vil få glæde af at følge med ERNA I KRIG!

* En 'skælmeroman' defineres oftest som et prosaværk, hvis hovedperson er en gavtyv, en småkriminell, tit en faderløs, i skiftende sultejobs (som tyende, skuespiller, prostitueret e.l.), der kommer ud for eventyrlige og usandsynlige hændelser.

**KOLDING
EGENSTEATER**

MAJ / JUNI 2021

1. VERDENSKRIG

– I SØNDERJYSK PERSPEKTIV

Krigsudbruddet i 1914 vakte i Sønderjylland meget forskellige følelser. Både for civile tyskere og hos dansksindede sønderjyder kom mobiliseringen og soldaternes bortmarch som et chok og blev modtaget med forfærdelse, stille alvor og med fårer.

Myndighedernes overdrevent nidkære optræden viste sig også i, at man arresterede fiskere og bådejere – de ville med deres kendskab til farvandet have kunnet vise vej for spioner og desertører.

Flere af de arresterede fik forelagt en »erklæring« til underskrift, ifølge hvilken de fremtidigt ville afholde sig fra aktiviteter i dansk interesse. Rent faktisk styrkede arrestationerne imidlertid det indbyrdes sammenhold mellem danskerne.

De danske aviser kunne efter tre ugers forbud udkomme igen, men de var ganske vist fremover underkastet censur, som yderligere blev skærpet nogle måneder senere.

Trods de trykkende vilkår formanede ledelsen af det danske mindretal sine medlemmer til lovlighed og pligtopfyldelse, krigstjenesten indbefattet.

Fra bevarede feltpostbreve kender vi til det psykiske pres, som de blodige krigsbegivenheder udøvede på de unge slesvigske soldater, hvad enten de var af tysk eller dansk herkomst. Den virkelighed, de oplevede i den krig som i årevis blev udkæmpet industrielt mellem massehære levnede snart ingen plads til hurra-patriotisme.

Allerede under krigen var der rygter i omløb om afståelsen af Nordslesvig til Danmark, hvis Tyskland tabte krigen. I alt blev der indkaldt 30.000 danske og tyske nordslesvigere, af hvilke mindst 5.136 faldt – en forholdsvis høj andel af tabene i krigen. Masseflugt af dansksindede værnepligtige udeblev, men fra 1915 forekom der atter og atter deserteringer.

Hjemme i Slesvig var krigens hverdag præget af tiltagende mangel. Forbrugsgoder og levnedsmidler var rationerede, og selv på landet opstod der fra 1916–17 vareknaphed. I Flensborg stormede borgere, der var plaget af sult, brødfabrikken.

Mens mændene var ved fronten, videreførte hustruerne, som sad tilbage, det daglige arbejde; i landbruget hyppigt hjulpet af krigsfanger, som de fik anvist. Til myndighedernes store utilfredshed bevirkede det fælles arbejde ofte, at »fjende«-billedet blegnede og følelsen af, at det drejede sig om medmennesker, blev det, der vejede mest.

**KOLDING
EGENSTEATER**

MAJ / JUNI 2021

Kilde: <https://graenseforeningen.dk/om-graenselandet/leksikon/foerste-verdenskrig-set-fra-soenderjylland>

SØNDERJYLLAND

Digtet »Sønderjylland« blev trykt juledag 1918 i ugetillægget Ude og Hjemme. Det var skrevet af forfatteren Henrik Pontoppidan (1857–1943) på opfordring fra bladets redaktør og udtrykte håbet og forventningen om Sønderjyllands genforening med Danmark efter afslutningen af 1. Verdenskrig.

»SØNDERJYLLAND«

Tekst: Henrik Pontoppidan (1918)

Musik: Søren Siegmundfeldt

Det lyder som et Eventyr, et Sagn fra gamle Dage:
en røvet Datter, dybt begrædt, er kommen frelst tilbage!

Det sker, hvad som et Drømmesyn har straalet for vor Tanke!
Til Sommer vajer Dannebrog igen paa Dybbøl Banke!

Hvad knap vi turde hviske om i Krogen mellem Venner
forkyndes nu paa Dansk og Tysk som Løfteord af Frænder.

Velkommen hjem til Moders Hus, vor Søster, Hjertenskære!
Saa bleg du blev i Kæmpens Favn i Striden for din Ære!

Du sad i Bolt og Fangejern til Spot for vilde Dreng.
Seks tusind unge Sønners Liv var dine Løsepenge!

Men du vil ingen Sørgefest! Mens Taaren Øjet brænder,
du skjuler stolt, hvad ondt du led i hine Bøddelhænder.

Du kommer klædt i hvidt og rødt og smiler os imøde.
Hil dig, vor Moders Øjensten, i Nytdis-Morgenrøde!

»HÆNGER PÅ ET PIGTRÅDSHEGN«

Originaltitel: »Hanging On the Old Barbed Wire«

Tekst og musik: Anonym (Britisk soldatersang fra Første Verdenskrig)

Dansk version af Peter Dupont Weiss

Hvis du søger generalen,
ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er.
Hvis du søger generalen,
ved jeg, hvor han er:
Han hænger medaljer på sit bryst.
Jeg så ham, jeg så ham
hænge medaljer på sit bryst.
Jeg så ham hænge medaljer på sit bryst.

Hvis du savner vores oberst,
ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er.
Hvis du savner vores oberst,
ved jeg, hvor han er:
Han sidder lunt og mæsker sig.
Jeg så ham, jeg så ham
sidde lunt og mæske sig.
Jeg så ham sidde lunt og mæske sig.

Hvis kaptajnen er forsvundet,
ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er.
Hvis kaptajnen er forsvundet,
ved jeg, hvor han er:
Han bæller kompagniets rom.
Jeg så ham, jeg så ham
bælle kompagniets rom.
Jeg så ham bælle kompagniets rom.

Hvis du mangler chefsergenten,
ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er.
Hvis du mangler chefsergenten,
ved jeg, hvor han er:
Han dusker generalens kone.
Jeg så ham, jeg så ham
duske generalens kone.
Jeg så ham duske generalens kone.

Hvis du ik kan find' Jens Hansen,
ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er,
så ved jeg, hvor han er.
Hvis du ik kan find' Jens Hansen,
ved jeg, hvor han er:
Han hænger på et pigtrådshegn.
Jeg så ham, jeg så ham
hænge på et pigtrådshegn.
Jeg så ham hænge på et pigtrådshegn.

**KOLDING
EGENSTEATER**

MAJ / JUNI 2021

SYFILIS

Syfilis' nøjagtige oprindelse kendes ikke. Den ene af to primære hypoteser er, at syfilis blev bragt til Europa af tilbagevendende besætninger fra Christopher Columbus' rejse til Amerika, den anden, at syfilis fandtes i Europa i forvejen men ikke blev opdaget. Disse kaldes henholdsvis den »columbianske« og den »præ-columbianske« hypotese. Den columbianske hypotese understøttes bedst af den forhåndenværende evidens. Den præ-columbianske hypotese understøttes derimod af forskning med dansk bidrag, der har konstateret tilstedeværelsen af syfilis før 1492 i Danmark, Kroatien, Østrig, Tyskland og England.

De første skriftlige kilder, der beskriver et udbrud af syfilis i Europa, er fra 1494/1495 i Napoli, Italien under en fransk invasion. Da den blev spredt af hjemvendte franske tropper, blev den først kaldt den »franske syge«, og det kaldes den traditionelt stadig. I 1530 blev navnet »syfilis« brugt første gang af den italienske læge og digter Girolamo Fracastoro som titlen på hans digt skrevet på latin i daktyliske hexametre og med beskrivelser af sygdommens hærgen i Italien. Den blev også historisk kaldt »Great Pox«.

Kilde: wikipedia.dk

KREDITERING

Producent: Kolding Egnsteater

Forfatter: Erling Jepsen

Dramatisering og instruktion: Peter Dupont Weiss

Dramaturg og instruktørassistent:

Kaia Fransiska Frostmann Lundenes

Udvikling af scenografisk koncept: Nadia Nabil

Kostumedesigner og rekvisitør: Vibeke Valeur

Komponist: Søren Siegmundfeldt

Medvirkende: Trine Pallesen, Morten Kjær

Teknisk afvikler og medvirkende musiker: Morten Dorvin

Byg: Jesper Folke v/Folkesgarage

Forside- og bagsidefoto: Emilia Therese

Foto: Asmus Kromann Bork

Sufflør: Helene Sejr Atzen

Produktionsleder: Anders Storm

Teknisk elev: Frederik Hansen

Kommunikation, PR & Marketing: Signe Højlund Koch

Grafisk design: Karin Helvig – red-zone.dk

Administration: Susanne Bennetsen, Helle Buch Jensen

Event og bar: Helene Autzen, Andreas Riis

Souschef: Sophie Villsen

Teaterdirektør: Sophie Lauring

Tryk: From Grafisk

TAK TIL:

ECOOKING.DK

Hattemanden.dk

Joachim Bach Rosendal

Saqqab Hassan

Merete Due Paarup

»SOLDATERVISE«

Tekst: Johannes Reiff (fra digtsamlingen

»Nye Sange fra Ingenmandsland«, 1920)

Musik: Søren Siegmundfeldt

»HÆNGER PÅ ET PIGTRÅDSHEGN«

Originaltitel: »Hanging On the Old Barbed Wire«

Tekst og musik: Anonym (Britisk soldatersang fra Første Verdenskrig)

Dansk version af Peter Dupont Weiss

»DEN FRANSKE PROSTITUERED«

Originaltitel: »1917 – The French Prostitute«

Tekst og musik af David Olney (1999)

Dansk version af Peter Dupont Weiss

»SØNDERJYLLAND«

Tekst: Henrik Pontoppidan (1918)

Musik: Søren Siegmundfeldt